
Żary - polichromia w zamku

Ochrona Zabytków 16/4 (63), 71

1963

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

w głębi elementy pejzażu. Malowidło wykonane jest techniką wapienną na starannie gładzonym podłożu. Prace odkrywczo-konserwatorskie, połączone ze stopniowym zabezpieczeniem malowidła, prowadzi Oddział Krakowski PKZ (ryc. 6).

Żary — polichromia w zamku

W pomieszczeniach pierwszego piętra zamku Dewinów-Bibersteinów odsłonięto zatynkowaną w XVIII w. renesansową polichromię ścian o przedstawieniach figuralnych i motywach roślinnych. Zachowała się ona w dość dobrym stanie.

M. Pa.

Przydonica — tryptyk

Tryptyk znajdujący się w lewym bocznym ołtarzu kościoła par. w części środkowej zawiera na tle gaju postać M. B. z Dzieciątkiem w nimbie, promienistym na skrzydłach. Zwiastowanie oraz postacie św. Katarzyny i Barbary (3 ćw. XV w.). Zniszczenie malowidła polegało na znacznych ubytkach pierwotnej polichromii oraz odstawaniu zachowanych partii malowidła wraz z gruntem od podłoża. Zabiegi konserwatorskie zmierzają do przytwierdzenia malowidła wraz z gruntem do podłoża oraz na zdejmowaniu przemalowań. W rezultacie odsłonięto wyjątkowo dobrze zachowaną powierzchnię oryginalnego malowidła. Prace konserwatorskie prowadzi Oddział Krakowski PKZ.

Na podstawie materiałów Konserwatora Zabytków woj. krakowskiego, Działu Dokumentacji Naukowej i Pracowni Malarstwa PKZ Oddziału Krakowskiego oraz zgromadzonych przez mgra inż. M. Paździora

*opracowała
Maria Dayczak-Domanasiewicz*

Katowice — kościół św. Michała, badanie polichromii

Z końcem 1962 roku dokonano przeglądu wnętrza kościoła drewnianego p. w. św. Michała w Katowicach (przeniesionego w 1938 roku z Syryni, pow. rybnicki). Wykonane na zlecenie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków przez Laboratorium Główne PKZ Warszawa badania przy użyciu lampy kwarcowej umożliwiły lokalizację i częściowe odczytanie malowideł na oszalowaniu ścian wnętrza, oprócz nie poddanych oględzinom wschodnich ścian nawy przy tęczu. Patronowa polichromia przetrwała głównie na 20 deskach ściany pld. nawy; jakkolwiek widoczna jest również na kilku deskach ściany przeciwległej oraz fragmentach desek użytych do wewnętrznego oszalowania przyziemia pld. ściany prezbiterium. Przeważającym motywem jest roślinno-kwiatowy i tekstylny, w który wplecione są pojedyncze patrony o tematyce zoomorficznej (siedzący lub wspinający się niedźwiadek, jelenek, ptak z rozpostartymi skrzydłami, gryf(?) lub fantastyczne zwierzę) (ryc. 7). Kilkakrotnie powtarza się też motyw odwróconych lilii heraldycznych i sceny z polowania, łączonej z orłem w tarczy. Reszty malowideł zauważono na wewnętrznych ościeżach okien. Wszystkie malowidła zachowały się w zasadzie tylko w czerni; nikiel ślady innych kolorów świadczą o ich uprzedniej barwności. Niespodzianką było odkrycie na północnej ścianie prezbiterium, między tęczą a drzwiami do zakrystii, i w zakrzywieniu kolebki nad ołtarzem głównym dwóch grupowych scen figuralnych z Chrystusem(?) późniejszych (XVII w.?) od polichromii ścian. Zachowane w kolorze kontrastowym (biel i czerń) są w normalnym świetle niezauważalne. Równocześnie wykonaną, w luminiscencji wzbudzonej ultrafioletem i w podczerwieni, fotografii charakterystycznych motywów.

Barbara Ćwiklińska

Gierałtowice — od- krycie późnogotyckiej polichromii

Latem 1962 roku, podczas prac remontowych prowadzonych przez użytkownika w drewnianym kościele w Gierałtowicach (pow. rybnicki, woj. katowickie), dokonano odkrycia pierwotnej polichromii wnętrza. Prowadzone przez art. kons. Kunegundę Ptak prace odkrywkowe pozwoliły na ujawnienie malowideł patronowych na stropach prezbiterium i nawy. Malowidła wykonano na deskach i listwach z za-